

Institution: NaturErhvervstyrelsen

Center/Enhed/initialer: Center for Arealtilskud/Bæredygtighed/RIKN

Sagsnr.: 13-8025-000337

Dato: 3. februar 2014

Notat om høringssvar fra ekstern høring

Udkast til bekendtgørelse om god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM) har været sendt i ekstern høring. Høringsfristen udløb den 16. januar 2014.

Der er modtaget høringssvar fra:

- Bæredygtigt Landbrug, jf. pkt. 1.
- Landbrug & Fødevarer, jf. pkt. 2.
- Miljøstyrelsen
- Advokatrådet
- Erhvervsstyrelsen
- Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen
- Datatilsynet
- Kommunernes Landsforening

Ud fra de modtagne høringssvar er der kun foretaget få ændringer i forhold til det udkast til bekendtgørelserne, som har været sendt i ekstern høring, jf. nedenfor.

Det bemærkes, at høringssvar vil blive offentliggjort, for så vidt disse ikke stammer fra ministerier eller myndigheder under ministerierne.

	Bemærkninger	Opfølgning
1	Høringssvar fra Bæredygtigt Landbrug	
1.1	GML-bekendtgørelsen § 7 og krav nr. 4.13. Generelle bemærkninger Helt generelt må det anføres, at der savnes belæg for at overtrædelse af 2 meter bræmmen rundt om fortidsminder kan medføre træk i EU-støtten. Det er vores vurdering, at dette falder uden for forordningen, og der derfor er tale om en ugyldig regel. Vi gør opmærksom på vores tidligere høringssvar, indsigelser og korrespondance med NaturErhvervstyrelsen vedrørende dette forhold. Bestemmelsen formodes at være en udmøntning af kravet i forordning 73/2009, bilag III, 4 tabelafsnit. Her er ordlyden under kolonnen "Problem": "Minimumsniveau for vedligeholdelse: Sikre et minimum af vedligeholdelse", og den obligatoriske norm er: "Bevarelse af landskabstræk, herunder eventuelt	<i>Bestemmelsen er en udmøntning af normen "Bevarelse af landskabstræk, herunder eventuelt hække, vandhuller, grøfter og træer i rækker, i grupper eller enkeltstående og markbræmmer" under problemområdet "Sikre et minimum af vedligeholdelse og undgå forringelse af levesteder" jf. RFO 73/2009, art. 6, jf. bilag III. Randbevoksning udgør i sammenhæng med vandhuller og søer et landskabstræk der typisk vil svare til træer i grupper og markbræmmer. Listen er ikke udtømmende, det er derfor NaturErhvervstyrelsens opfattelse at beskyttelse af randbevoksning inkl. 2 m bræm-</i>

<i>hække, vandhuller, grøfter og træer i rækker, i grupper eller enkeltstående og markbræmmer</i>". Den foreslåede bestemmelse går videre end forordningen, idet små søer er omfattet i bekendtgørelsen, men ikke er nævnt i forordningen. Det savner begrundelse, at vandhuller i forordningens forstand kan udvides til at omfatte "små søer". Det bør ligeledes være sådan, at udmøntningen alene bør indføre minimumskraverne, hvorfor "små søer" helt bør udgå. Det vil være i strid med forordningen, hvis normen går ud over hvad forordningen foreskriver. Synspunktet er, at "små søer" og "vandhuller" i kombination med "randbevoksning" ikke er velafgrænset og derfor er det ganske vilkårligt, hvor normen finder anvendelse ude i virkeligheden. Hvis normen overhovedet skal kunne forsvares, så skal den sagligt kunne forsvares og forklares. Dvs. det er helt afgørende, at NaturErhvervstyrelsen redegør for, at normen ikke indskrænker landmandens rådhedsret. Her tænkes særligt på miljølovgivningen, der bl.a. fastlægger en række generelle begrænsninger i form af 2-meter bræmmer, m.v. Vi opfordrer til, at der i høringsnotatet redegøres for de bestående relevante regler. Hvis ikke NaturErhvervstyrelsen kan godtgøre, at normen ikke udgør en yderligere rådhedsbegrænsning, så er vores synspunkt, at der reelt er tale om ekspropriation. Vi bemærker i øvrigt, at bestemmelsen skaber en vis uklarhed. 1. pkt. af bestemmelsen er reelt en definition af begrebet "landskabelement". Så vidt vi vurderer, så er dette det eneste sted i bekendtgørelsen, hvor begrebet anvendes ud over pkt. 4.13. Det skaber begrebsforvirring, fordi begrebet er af generel karakter og flittigt anvendes i mere bred forstand inden for landskabelige forhold, vurdering, VVM, m.v. (særligt planloven). I denne sammenhæng fremstår begrebet pludseligt veldefineret, men meningsindholdet er klart anderledes end det mere brede og elastiske begreb. Det skaber uklarhed at	<i>mer ligger inden for forordningens rammer.</i> <i>Der skelnes i kravet ikke mellem søer og vandhuller, da det er den øvre grænse på 2000 m² på landskabelementet der definerer om det er beskyttet.</i> <i>Udvidelsen af krav 4.13 svarer til den beskyttelse af fortidsminder med randbevoksning der blev indført i marts 2013. De beskyttede elementers afgrænsning fremgår af IMK 2.0. Denne afgrænsning udgør grundlaget for kontrol. Definitionen af randbevoksning præciseres nærmere i vejledningen om kontrol med krydsoverensstemmelse til at omfatte arealer der i 2013 ikke var i omdrift og ikke var støtteberettiget under Enkeltbetalingsordningen.</i> <i>Kravet er kun gældende såfremt der søges Enkeltbetaling eller anden landbrugsstøtte på bedriften. NaturErhvervstyrelsen vurderer derfor at der ikke er tale om ekspropriation.</i> <i>NaturErhvervstyrelsen har anvendt landskabelementer, som en samlebetegnelse for hække, vandhuller, grøfter og træer i rækker, i grupper eller enkeltstående og markbræmmer oplistet under normen "Bevarelse af landskabstræk" i RFO 73/2009, art. 6, jf. bilag III.</i> <i>I planloven og VVM bekendtgørelsen anvendes begrebet landskab, som en væsentligt bredere betegnelse der også omfatter bebyggelsesstrukturer,</i>
--	---

	ens begreber har vidt forskelligt meningsindhold. Fortidsminder Der bør henvises til en retsregel vedrørende fortidsminder. Det fremgår af bekendtgørelsens § 3, stk. 7, at der i denne bestemmelse tænkes på fortidsminder efter museumslovens § 29 e. Hvis meningsindholdet er det samme i bekendtgørelsens § 7, så bør der være en tydelig henvisning til museumslovens § 29 e. Det skaber yderligere begrebsforvirring, fordi vejledningen om enkeltbetaling 2014, der er i øjeblikket er i høring, omtaler fortidsminder som "GLM-fortidsminder". Det skaber uklarhed, hvis meningsindholdet i vejledningen ligeledes er fortidsminder efter museumslovens § 29 e. Vi opfordrer til at anvende ensartede begreber i bekendtgørelser og vejledninger, hvis det i realiteten angår samme forhold. Reglen bør i øvrigt have en klar henvisning til den retsregel, der fastlægger 2 meter bræmmer beskyttelsen. Det formodes, at der tænkes på museumslovens § 29 f, men det bør af hensyn til retssikkerheden og retsanvendelsen angives, så det er utvivlsomt. Små søer og vandhuller Det fremgår ikke af bekendtgørelsen, hvad der menes med små søer. Det bør præciseres, evt. med angivelse af et overfladeareal, hvad der menes med "små søer" og vandhuller. Det skaber en uklar retsstilling, når der formuleres umiddelbart gældende regler og adressaten reelt ikke ved hvornår kravet skal overholdes. Der ud over falder "små søer" uden for kravene i forordningen, og bør derfor slet ikke medtages.	<i>tekniske anlæg m.v. NaturErhvervstyrelsen vurderer derfor, at betegnelsen landskabselementer vil være mere entydig end landskab eller landskabs-træk.</i> <i>Det er NaturErhvervstyrelsen opfattelse, at en henvisning til museumslovens § 29 e og § 29 f ikke vil være retvisende at nævne i forbindelse med § 7 i GLM-bekendtgørelsen.</i> <i>Kravet omfatter naturlige og gravede søer og vandhuller med en vandflade på mere end 100 m² med omgivende randbevoksning. Dvs. søer og vandhuller, der ikke er midlertidige, og hvor der har udviklet sig et karakteristisk plante- og dyreliv i tilknytning til søen eller vandhullet. Selve søen eller vandhullet med tilhørende vegetation bestående af vand og sumplanter er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3 mod ændring af tilstanden. Det præciseres i vejledningen om kontrol med krydsoverensstemmelse at der er tale om vandhuller og søer større end 100 m² og de skal fremgå IMK 2.0 for at være omfattet af kravet.</i> <i>Der skelnes i kravet ikke mellem søer og vandhuller, da det er den øvre grænse på 2000 m² på landskabsele-</i>
--	--	--

tet til at iagttage de almindelige principper i EU-retten. Dette indebærer bl.a., at lovgiver skal iagttage princippet om den berettigede forventning. I denne sammenhæng er det et ganske betydeligt problem, at adressaten ikke kan forudse sin retstilling, fordi det er uklart hvad der er små søer og vandhuller – og efterfølgende hvad der er randbevoksning og i givet fald randbevoksningens omfang. Dernæst er bestemmelsen forbundet med en betydelig vilkårlighed, fordi små søer, vandhuller og randbevoksning ikke er defineret. Problemet er ekstra bebyrdende, fordi der er tale om regler, der går videre end det forordning kræver. Den berettigede forventning er bl.a. landmandens rådighedsret over sin jord (herunder gødnings- og dyrkningsretten) og retten til at modtage den korrekte EU-støtte. Endvidere må vi henvise der til det EU-retlige proportionalitetsprincip, der indebærer, at det tilstræbte formål forfølges på den mindst indgribende måde. Det skal bemærkes, at princippet skal iagttages i forbindelse med regeludstedelse. Betydningen er, at det er et objektivt krav, at NaturErhvervstyrelsen har taget stilling til alternative metoder til udmøntning, der kan være mindre bebyrdende. I forhold til det foreslåede, så er bestemmelsen elastisk i metermål, fordi det er så uklart og foranderligt hvilke arealer, der potentielt kan være omfattet af den foreslåede bestemmelse, at den nuværende bestemmelse ganske enkelt er for vilkårlig – og alene af den grund er bestemmelsen ikke i overensstemmelse med det EU-retlige proportionalitetsprincip. For at uddybe vilkårligheden, så er en del af betingelserne i bestemmelsen, at "landskabelementet" er beliggende inden for en markblok og maksimalt omfatter 2.000 m². Det er vores opfattelse, at markblokke er en teknisk (og juridisk) konstruktion, og under visse betingelser kan markblokkene ændres, fordi ændringen i en helt anden sammenhæng kan være hensigtsmæssigt, fx i en formue- eller offentligretlig sammenhæng. Samtidig kan der være tilfælde, hvor markblokke lapper ind over hinanden. Retstilstanden efter den foreslåede bestemmelse medfører, at en ændring i markblokkene bevirker, at landmanden pludselig lever op hhv. ikke lever op til bestemmelsen. Det er hverken en forventelig eller forudsigelig retstilstand, og det er helt urimeligt, at landmanden i disse tilfælde kan trækkes i EU-støtte.	<i>Der sker løbende opdatering af kortmaterialet, som kan give anledning til ændringer, f.eks. ved nyetablering af vandhuller eller hvor landbrugsarealer inddrages til infrastruktur eller bymæssig bebyggelse.</i> <i>NaturErhvervstyrelsen bemærker hertil, at det vil være de konkrete forhold i marken der afgør om landskabelementet er beskyttet. I tilfælde af tvister eller tvivlsspørgsmål vil den endelige afklaring bero på en besigtigelse og verificering af forholdene i "marken" sammenholdt med udpegningsgrundlag og vejledningens uddybende bemærkninger.</i> <i>I forhold til proportionalitetsspørgsmålet, så har NaturErhvervstyrelsen valgt den mindst bebyrdende mulighed for opfyldelse af revisionskritik.</i>
--	---

Det eksisterende beskyttelsesniveau Det er vores opfattelse, at beskyttelsesniveauet for søer og vandhuller bør fastlægges i miljølovgivningen. Den foreslåede bestemmelse udgør et ekstra krav, som vi vurderer som værende vilkårligt og meget indgribende ift. landmandens ret til at råde frit over sin jord. Vi har her ud over svært ved at se, hvor der er hjemmel til at indføre et så indgribende og samtidig elastisk og tilfældigt krav i bekendtgørelsen, der tilsyneladende kan række langt ud over den beskyttelse, der gælder efter miljølovgivningen? NaturErhvervstyrelsen bør derfor indgående undersøge og sikre, at der med bestemmelsen ikke er tale om et nyt krav, der rækker ud over de krav, der er i miljølovgivningen. Her tænkes eksempelvis på naturbeskyttelseslovens § 3, habitatområder, m.fl. Hvis undersøgelsen viser, at den foreslåede beskyttelse kan række ud over den beskyttelse, der er gældende inden for miljølovgivningen, så bør der først tilvejebringes regler inden for miljølovgivningen, der angiver denne nye retstilstand, og først efterfølgende kan der indføres regler i GLM-bekendtgørelsen. Hvis denne undersøgelse ikke udføres, så er der tale om, at NaturErhvervstyrelsen på et meget løst grundlag reelt indfører meget vilkårlige og vidtgående miljøbeskyttelsesregler i en bekendtgørelse, der i princippet blot angiver normer for godt landmandsskab, men har den særlige egenskab, at konsekvensen for landmanden kan være betydelige træk i EU-støtten. Hvis der er tale om en udvidet beskyttelse, så er sagen den, at landmanden før bestemmelsen træder i kraft har mulighed for at inddrage de såkaldte vandhuller, små søer og randbevoksning i den landbrugsmæssige drift. Efter reglens indførelse kan landmanden ikke længere inddrage arealet i den landbrugsmæssige drift, og en overtrædelse af reglen medfører, at der kan trækkes i EU-støtten. Hvis beskyttelsen af vandhuller, små søer og randbevoksning er fastlagt i miljølovgivningen, så bør der i bekendtgørelsen henvises til de relevante forskrifter i miljølovgivningen, og ikke opstilles nye selvstændige beskyttelser i GLM-bekendtgørelsen. Det fremgår af høringsbrevet, at indførelsen af kravet imødekommer Natur- og Landbrugskommissionens anbefaling om, at småbiotoper skal gøres støtteberettigede. Vi formoder, at der henvises til Anbefaling nr. 6 i rapporten. Det fremgår af punktet: "Handler" i anbefaling 6: "Småbiotoper som le-	Bestemmelsen er en udmøntning af normen "Bevarelse af landskabstræk, herunder eventuelt hække, vandhuller, grøfter og træer i rækker, i grupper eller enkeltstående og markbræmmer" under problemområdet "Sikre et minimum af vedligeholdelse og undgå forringelse af levesteder" jf. RFO 73/2009, art. 6, jf. bilag III. Randbevoksning udgør i sammenhæng med vandhuller og søer et landskabstræk der typisk vil svare til træer i grupper og markbræmmer. Listen er ikke udtømmende, det er derfor NaturErhvervstyrelsens opfattelse at beskyttelse af randbevoksning inkl. 2 m bræmmer ligger inden for forordningens rammer. Forordningen har direkte retsvirkning for de enkelte medlemsstater. Det er derfor NaturErhvervstyrelsens opfattelse, at den nationale udmøntning af krav til God Landbrugsmæssig og Miljømæssig stand ikke nødvendigvis, skal tage udgangspunkt i den eksisterende nationale miljølovgivning, da GLM kravene alene skal overholdes på bedrifter der modtager landbrugsstøtte.
---	---

<i>vende hegn, markskel, diger og grøfter skal, når Danmark implementerer EU's nye landbrugspolitik i 2014/2015, medregnes i det støtteberettigede areal under enkeltbetalingsordningen.".</i> Små søer og vandhuller er ikke nævnt i anbefalingen, så vi tager da positivt imod, at landbruget kan modtage EU-støtte, såfremt der med sikkerhed i hvert enkelt tilfælde ikke er tale om, at småbiotoperne ikke udgør nye arealrestriktioner for landmanden. Vi mener grundlæggende, at det ikke i tilstrækkeligt omfang er undersøgt, hvorvidt der er tale om nye restriktioner ift. miljølovgivningen. Realiteten er dermed, at der indføres en tilfældig rådighedsbegrænsning, hvor kompensationen måske er lidt mere EU-støtte, se næste afsnit. Det er ikke i overensstemmelse med forordningen at indføre kravet som en del af GLM. Hvis der er et politisk ønske om at beskytte småbiotoper bør dette beskyttes gennem miljølovgivningen, dette bør naturligvis udløse kompensation og erstatning, fordi der kan være tale om ekspropriation. Der ud over falder forholdet uden for kravene i forordningen og bør derfor slet ikke medtages. Betalingsrettigheder I det omfang, at små søer, vandhuller og randbevoksning fremover skal være omfattet af EU-støtten, så vokser det samlede støtteberettigede areal. Vi ønsker i høringsnotatet oplyst, hvor stort et areal NaturErhvervstyrelsen forventer, at små søer, vandhuller og randbevoksning udgør? Dernæst ønsker vi i høringsnotatet oplyst, hvor meget NaturErhvervstyrelsen forventer, at EU-støtten vil vokse med på denne baggrund? Vi har ikke i forbindelse med høringen været i stand til at finde en redegørelse for de økonomiske konsekvenser af regelændringerne, der bl.a. bør omfatte vurdering af konsekvenserne for betalingsrettighederne. Dette opfatter vi som en objektiv mangel, og bekendtgørelsen kan alene på denne baggrund ikke træde i kraft uden dette er gennemført og været i høring. Slutteligt må vi påminde NaturErhvervstyrelsen om et selvskabt praktisk problem angående betalingsrettigheder. I dag er det stadig sværere og dyrere at tilegne sig betalingsrettigheder, fordi betalingsrettigheder bortfalder til den nationale reserve hurtigere end det støtteberettigede areal formindskes. Dette er et faktum, fordi betalingsrettigheder bortfalder uden der samtidig bortfalder støtteberettiget areal.	<i>NaturErhvervstyrelsens konsekvensanalyser viser at ca. 1.500 ha små søer og vandhuller med tilhørende randbevoksning vil blive omfattet af kravet og dermed blive støtteberettiget. Det vil give mulighed for at anvende ledige betalingsrettigheder med mulighed for Enkeltbetaling svarende til 3 mio. kr. årligt. I 2012 var der flere betalingsrettigheder end svarende til det godkendte ansøgte areal. Det overskydende antal betalingsrettigheder svarede til ca. 63.500 ha.</i> <i>Det er derfor NaturErhvervstyrelsens vurdering, at der er tilstrækkeligt overskud af ledige betalingsrettigheder på markedet til at dække de nye støtteberettigede arealer. Det er derfor NaturErhvervstyrelsens vurdering, at der ikke er behov for tildeling af betalingsrettigheder fra den nationale reserve.</i>
--	---

For den enkelte landmand er dette et meget alvorligt problem. I dette tilfælde udvides det støtteberettigede areal ekstraordinært, hvilket har den betydning, at det bliver gjort ekstra dyrt og svært at anskaffe sig betalingsrettigheder. Vi formoder derfor, at NaturErhvervstyrelsen vil gøre det muligt for landbruget at anskaffe sig betalingsrettigheder fra den nationale reserve svarende til det merareal, der fremover vil være omfattet af EU-støtte? Hvis ikke dette gøres muligt, så er konsekvensen den, at der reelt ikke er tale om mere EU-støtte, fordi det ikke er muligt at skaffe betalingsrettigheder og/eller prisen stiger, samt det gøres stadig sværere at få adgang til betalingsrettighederne. Vi ser frem til en uddybende redegørelse i høringsnotatet. Internet Markkort 2.0 Følgende fremgår af ordlyden i udkastets § 7: <i>"...Landskabs-elementet fremgår af NaturErhvervstyrelsens tema over landskabselementer i Internet Markkort 2.0."</i> Det skaber uklarhed, at der henvises til et bestemt markkort i bindende regler for borgerne. Kortværk er et udtryk for faktum. Faktum er foranderligt og beror på en konkret vurdering – og virkeligheden, særligt naturen, ændrer sig hele tiden. Det giver derfor ikke mening at lave en reference til et bestemt kortværk. Med henvisningen er retsvirkningen, at virkeligheden bliver gjort statisk, og dvs. eventuelle fejl i markkortet ikke kan ændres, fordi bekendtgørelsen jo netop henviser til et bestemt markkort (metode og indhold). Bedømmelsen af virkeligheden skal bero på en konkret vurdering, der involverer anvendelse af den bedste videnskabelige metode og i øvrigt er underlagt det forvaltningsretlige undersøgelsesprincip. Internet Markkort 2.0 er et hjælpeværktøj, så man ikke skal tage ud for at vurdere og måle på virkeligheden i hvert eneste tilfælde, med henblik på at konstatere hvordan virkeligheden nu engang er. Dette betyder dog ikke, at der er nogen særlig sandhedsværdi i Internet Markkort 2.0 frem for anvendelsen af alle mulige andre metoder (det kunne være luftfoto, brug af andre kortværk end Internet Markkort 2.0, personlig fysisk vurdering på stedet, osv.). Det er vores vurdering, at bestemte kortværk og metoder ikke bør ophøjes til at være selve virkeligheden, og derfor bør referencen til Internet Markkort 2.0 helt	<i>NaturErhvervstyrelsen bemærker hertil, at det vil være de konkrete forhold i marken der afgør om landskabselementet er beskyttet. I tilfælde af tvister eller tvivlsspørgsmål vil den endelige afklaring bero på en besigtigelse og verificering af forholdene i "marken" sammenholdt med udpegningsgrundlag og vejledningens uddybende bemærkninger.</i> <i>NaturErhvervstyrelsen vurderer, at det er nødvendigt at henvise til Internet Markkort således, at den enkelte landbruger så vidt muligt ikke drages til ansvar for ødelæggelse af landskabselementer, der ikke fremgår af NaturErhvervstyrelsens Internet Markkort og som den enkelte landbruger derfor ikke har haft mulighed for at gøre sig bekendt med.</i>
--	---

	udgå. Eventuelt kan det angives i vejledningen, at Internet Markkort 2.0 er et godt hjælpeværktøj, der anbefales at bruges. Hvis det virkelig er tilfældet, at det er hensigten at gøre kortværket statisk, og man med bestemmelsen så at sige kodificerer virkeligheden, så opstår der nye principielle problemstillinger, når kortværk og virkeligheden ikke stemmer overens. Dette vil skabe helt nye udfordringer i forhold til overholdelse af forvaltningsretten såvel som EU-retten. Vi anbefaler, at henvisningen til Internet Markkort 2.0 udelades. Afsluttende bemærkninger Vi skal samtidig understrege, at EU-Domstolen flere gange har fastslået, at medlemsstaterne selv vælger den form og de midler til gennemførelse de skønner mest hensigtsmæssig, og udmøntning ikke nødvendigvis kræver, at medlemsstaterne udsteder nye regler. Vi mener, at kravene i bestemmelsen allerede er indført, og der derfor slet ikke er grund til at udstede reglen.	<i>EU Kommissionen og EU's revisionsret har påpeget svagheder i den danske implementering af GLM reglerne. Det er derfor NaturErhvervstyrelsens vurdering at implementering af krav indenfor problemområderne "Jorderosion" og "Sikre et minimum af vedligeholdelse og undgå forringelse af levesteder" er nødvendige for at leve op til bestemmelserne i RFO 73/2009, art. 6, jf. bilag III.</i>
1.2	GML-bekendtgørelsen § 8 og krav nr. 4.14. Beskyttelseshensynet formodes at være at begrænse afstrømning fra overfladen til vandmiljøet. Såfremt dette er beskyttelsen, så bør reglen indeholde supplerende betingelser, fx afstand til vandløb, søer, m.v. – eller måske endda indeholde en betingelse om, at der skal være risiko for afstrømning eller et tilsvarende relevant faktisk moment. Det er uklart hvorfor der skal være et krav om, at arealerne skal ligge i markblok. Det bør præciseres, evt. i vejledning om der tænkes på én sammenhængende markblok eller der tænkes på flere markblokke. Dog må det med den nuværende formulering lægges til grund, at såfremt bare det mindste stykke af arealet ikke er omfattet af en markblok, så falder forholdet uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Vi opfordrer samtidig til, at der i høringsnotatet redegøres for hvorfor der er valgt et arealet på netop 2.000 m², og hvorfor der er valgt en hældning på 12 %. Hvad er begrundelsen? Vi finder det samtidig problematisk, at det ikke i bestemmelsen er angivet om der tænkes på en gennemsnitshældning, og hvor på arealet hældningen skal beregnes (fra hvilket punkt til hvilket punkt?). Her tænkes på den situation, at et areal kan være af-	<i>NaturErhvervstyrelsen gør opmærksom på, at der ved en beklagelig fejl i høringsforslaget er anført "arealer med hældning på minimum 12 %". De arealer der er tiltænkt omfattet af kravet har en hældning på 12 grader. NaturErhvervstyrelsen konsekvensretter bekendtgørelse og vejledning.</i> <i>Beskyttelsen sigter mod forebyggelse af udvaskning til vandmiljøet og forringelse af landbrugsjordens bonitet ved erosion forårsaget af vandafstrømning.</i> <i>NaturErhvervstyrelsen har ved udformning af kravet sigtet mod at opnå en så omkostningseffektiv løsning så muligt. Baggrunden for at vælge arealer større end 2000 m² er at undgå uforholdsmæssigt mange små arealer omfattet af kravet. Af samme årsag medtages kun arealer der på markniveau i 2013 var større end 2000 m².</i>

	langt eller have mange forskellige geometriske former. I dette tilfælde kan mange arealer på et kort stykke på tværs være omfattet, hvilket måske ikke er hensigten med bestemmelsen? Det er uklart hvad der skal lægges i ordlyden: "det følgende år". Er der tale om en overgangs- eller ikrafttrædelsesbestemmelse, så bestemmelsen ikke får tilbagevirkende kraft? Hvis dette er hensigten, så kan vi kun støtte dette meningsindhold, men så bør konstruktionen være en mere præcis overgangs- eller ikrafttrædelsesbestemmelse. Den nuværende formulering gør reglen svært forståelig i fremtidens retsanvendelse. Slutteligt har vi samme synspunkt vedrørende Internet Markkort 2.0 som omtalt tidligere i dette høringssvar.	<i>Det udpegede areal skal, som minimum have en hældning på 12 grader målt vinkelret på terrænets højdekurver indenfor det udpegede areal.</i> <i>12 grader er valgt ud fra en betragtning om at risikoen for erosion er størst på stærkt skrånende arealer. I mange tilfælde vil arealer med hældning over 12 grader også vanskeligt farbare med maskiner.</i> <i>Der er ikke tale om hverken overgangs- eller ikrafttrædelsesbestemmelse. Der henvises til den sammenhængende periode fra ét år til perioden mellem høst til 1. marts det følgende år, dvs. det f.eks. kommer til at gælde fra høst 2014 til 1. marts 2015.</i> <i>Se besvarelse heraf under Markkort 2.0.</i>
2	Høringssvar fra Landbrug & Fødevarer	
2.1	Det væsentligste nye GLM-krav gælder begrænsninger i jordbehandlingen på skrånende arealer for at undgå jorderosion. Det er grundlæggende Landbrug & Fødevarers (L&F) opfattelse, at problemerne med jorderosion i Danmark er af så begrænset omfang, at der ikke er behov for at indføre et GLM-krav på området. Såfremt Fødevareministeriet desuagtet vil gennemføre kravet, så mener L&F, at gennemførelsen af kravet bør udsættes minimum et år. Det vil give tid til en mere grundig vurdering af, hvor stort et areal, der reelt vil blive berørt af kravet – og dermed de økonomiske konsekvenser. Det skal i den forbindelse påpeges, at kravet potentielt er ganske indgribende overfor den enkelte landmand – og at det er et krav, der ikke har ophæng i en eksisterende national lovgivning. Disse indvendinger har Landbrug & Fødevarer allerede fremført overfor Fødevareministeriet, departementet, i brev af 1. november 2013. I forhold til det konkrete krav er Landbrug &	<i>EU Kommissionen og EU's revisionsret har påpeget svagheder i den danske implementering af GLM reglerne. Det er derfor NaturErhvervstyrelsens vurdering at implementering af krav indenfor problemområdet "Jorderosion" er nødvendigt for at leve op til bestemmelserne i RFO 73/2009, art. 6, jf. bilag III.</i> <i>Beskyttelsen sigter både mod forebyg-</i>

	Fødevarer meget kritisk overfor kravets meget generelle udformning, idet man alene tager hensyn til markens hældning. Som det fremgår af udkast til KO-vejledning og af ”Notat om begrænsning af jorderosion på stærkt skrående landbrugsarealer” (udarbejdet af DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet), så afhænger risikoen for negative konsekvenser af jorderosion ud over arealets hældning dels af jordtype samt nærhed af vandområder. Med andre ord: hvis der er tale om stive jordtyper som fx ler og hvis de skrånende arealer ligger langt fra søer og vandløb, så er de negative konsekvenser ubetydelige. Konsekvensen af dette er, at det – såfremt man ønsker at indføre et GLM-krav om jorderosion – vil være muligt at indføre et krav, der er mere målrettet i forhold til der, hvor der er potentielle problemer. I forhold til vurderingen af kravet bør der endvidere skeles til lande og regioner i andre EU-lande, som har tilsvarende naturgivne forhold for landbrugsproduktion.	<i>gelse af udvaskning til vandmiljøet og forringelse af jordenes bonitet ved erosion forårsaget af vandafstrømning. NaturErhvervstyrelsen har derfor fundet det relevant at lade kravet omfatte alle landbrugsarealer.</i> <i>NaturErhvervstyrelsen har ved udformning af kravet sigtet mod at opnå en så omkostningseffektiv løsning så muligt. NaturErhvervstyrelsen har undersøgt udvalgte landes implementering af krav der skal imødegå jorderosion. Flere lande har implementeret krav om jorddække eller restriktioner på jordbearbejdning og afgrødetyper på skrånende arealer med en hældning på 20 % eller mindre.</i>
2.2	Vedr. § 7: Det bør præciseres, hvordan ”små søer og vandhuller” defineres. Det bør blandt andet fremgå, hvorvidt der er en nedre grænse for søer 100 m², der er omfattet, jf. vejledningens tekst ”selv søen eller vandhullet.. er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3”. Det fremgår af bekendtgørelsen, at landskabselementet fremgår af tema over landskabselementer i internet markkort 2.0. Dette er i parentes bemærket ikke tilfældet på nuværende tidspunkt, men når det bliver tilfældet, er der tilsyneladende to kriterier: naturbeskyttelsesloven og IMK 2.0. Det bør klart defineres, hvilket der gælder, hvis der ikke er overensstemmelse mellem de to – og herunder rettelserprocedurer for IMK.	Kravet omfatter naturlige og gravede søer og vandhuller med en vandflade på mere end 100 m² med omgivende randbevoksning. Dvs. søer og vandhuller, der ikke er midlertidige, og hvor der har udviklet sig et karakteristisk plante- og dyreliv i tilknytning til søen eller vandhullet. Selv søen eller vandhullet med tilhørende vegetation bestående af vand og sumplanter er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3 mod ændring af tilstanden. Det præciseres i vejledningen at der er tale om vandhuller og søer større end 100 m² og de skal fremgå IMK 2.0 for at være omfattet af kravet. NaturErhvervstyrelsen bemærker hertil, at det vil være de konkrete forhold i marken der afgør

	Det fremgår af høringsbrevet at landskabselementer, der hidtil har været dyrket, er ikke omfattet af kravet. Det rejser spørgsmålet om kravet omfatter andet og mere end søer på over 100 m²?	<i>om landskabselementet er beskyttet. I tilfælde af tvister eller tvivlsspørgsmål vil den endelige afklaring bero på en besigtigelse og verificering af forholdene i "marken" sammenholdt med udpegningsgrundlag og vejledningens uddybende bemærkninger.</i> <i>NaturErhvervstyrelsen vurderer, at det er nødvendigt at henvise til Internet Markkort således, at den enkelte landbruger så vidt muligt ikke drages til ansvar for ødelæggelse af landskabselementer, der ikke fremgår af NaturErhvervstyrelsens Internet Markkort og som den enkelte landbruger derfor ikke har haft mulighed for at gøre sig bekendt med.</i> <i>Bemærkningen henviser til fortidsminder der har været dyrket før kravets indførelse og som derfor ikke er synlige i terrænet.</i>
2.3	Landskabselementet fremgår af NaturErhvervstyrelsens tema over landskabselementer i Internet Markkort 2.0: Det bør beskrives klart og præcist, hvad der er omfattet af kravet, så landmanden ud fra denne beskrivelse kan afgøre i marken, om der er tale om et landskabselement. Det er ikke tilstrækkeligt at henvise til et kortmateriale. Det vil også gøre det muligt at få korrigeret eventuelle fejlregistreringer.	<i>Udvidelsen af krav 4.13 svarer til den beskyttelse af fortidsminder med randbevoksning der blev indført i marts 2013. De beskyttede elementers afgrænsning fremgår af IMK 2.0. Denne afgrænsning udgør grundlaget for kontrol. Definitionen af randbevoksning præciseres nærmere i vejledningen om kontrol med krydsoverensstemmelse til at omfatte arealer der i 2013 ikke var i omdrift og ikke var støtteberettiget under Enkeltbetalingsordningen.</i>
2.4	Vedr. § 8: Nogle mindre ejendomme vil, med § 8 kravet, gå fra at dyrke vinterafgrøder til i realiteten kun at kunne dyrke vårbyg. Dette kan komme i konflikt med kravet om afgrødevariation i den nye landbrugsreform. Man kan altså blive tvunget fra vinterafgrøder til en kombination af "bedste" og "næstbedste" vårafgrøde. Det kan blive en halvering af DB efter maskin- og arbejdsomkostninger (jf. budgetkalkuler) på en hel ejendom.	<i>Ved indførelsen af et generelt krav vil der være risiko for at enkelte bedrifter bliver pålagt større tab end gennemsnittet, men NaturErhvervstyrelsen har ved udformning af kravet sigtet mod, at opnå en så omkostningseffektiv løsning så muligt. Blandt andet ved at sætte en minimumsgrænse på 2000 m² for at undgå at uforholdsmæssigt mange små arealer omfattes af kravet.</i>

	I udkast til vejledningen står det beskrevet, at erosion på dyrkede marker i mindre grad også er en trussel for jordkvalitet og produktionspotentiale. Hvilke danske undersøgelser understøtter denne beskrivelse, og er der nødvendigvis en sammenhæng mellem jorderosion og hældning? Hvad er baggrunden for, at der er valgt 12 pct. hældning og ikke f.eks. 15 eller 20 pct.? Det bør beskrives klart og præcist hvilke arealer, der er omfattet af kravet, så landmanden ud fra det kan afgøre i marken, om et areal har en hældning over 12 %. Det vil også gøre det muligt at få korrigeret eventuelle fejlregistreringer. Arealers hældning har tidligere været beregnet som ”graders hældning” og derfor er beregningen ”procent hældning” en ny terminologi. I vejledningen til kravet bør det derfor beskrives, hvordan procent hældning beregnes.	<i>Af samme årsag medtages kun arealer der på markniveau i 2013 var større end 2000 m².</i> <i>Referencer til videnskabelige artikler om erosion:</i> - Kronvang, B., Hansen, B., Hald, A.B., Laubel, A. og Olsen, P. 2000. Jorderosion og bræmmer i landskabet. Vand og Jord nr. 1, 20-27. - Schjønning, P., Heckrath, G. og Christensen, B.T. 2009. Threats to soil quality in Denmark. DJF report Plant Science no. 143. Aarhus University. - Schjønning, P., Sibbesen, E., Hansen, A.C., Hasholt, B., Heidmann, T., Madsen, M.B. og Nielsen, J.D. 1995. Surface runoff, erosion and loss of phosphorus at two agricultural soils in Denmark. SP report no. 14. Danish Institute of Plant and Soil Science. <i>12 grader er valgt ud fra en betragtning om at risikoen for erosion er størst på stærkt skrånende arealer. I mange tilfælde vil arealer med hældning over 12 grader også være vanskeligt farbare med maskiner.</i> <i>Det udpegede areal skal, som minimum have en hældning på 12 grader målt vinkelret på terrænets højdekurver indenfor det udpegede areal. Præciseringen tilføjes i vejledningen.</i> <i>NaturErhvervstyrelsen gør opmærksom på, at der ved en beklagelig fejl i høringsforslaget er anført ”arealer med hældning på minimum 12 %”. De arealer der er tiltænkt omfattet af kravet har en hældning på 12 grader. NaturErhvervstyrelsen konsekvensretter bekendtgørelse og vejledning. Ændringen imødekommer således ønsket om at benytte samme enheder.</i>
2.5	Vedr. § 8: Det bør præciseres, hvad udtrykket ”sammenhængende landbrugsarealer” betyder. To muligheder kunne være: • Sammenhængende marker beliggende indenfor samme markblok • Enkeltmarker svarende til marker anmeldt på side 3 i Fællesskemaet	<i>Med sammenhængende landbrugsarealer menes arealer der i 2013 var anmeldt som enkeltmarker i fællesskemaet. NaturErhvervstyrelsen præciserer dette i vejledningen om kontrol med krydsoverensstemmelse.</i>
2.6	Vedr. § 8:	

	Bestemmelsen om at den jordbearbejdning tidligst må ske den 1. april er uacceptabelt sent på året. Vejret er bestemmende for, hvornår der kan foretages en optimal jordbearbejdning og tilsåning af arealet, og dette er yderligere en ekstra udfordring på skrånende arealer. Datoerne bør som minimum følge reglerne for jordbearbejdning mellem høst og forårssåning (gødningsbekendtgørelsen). Her er reglerne, at der ikke må ske jordbearbejdning fra høst til 1. november på lerjord og fra høst til 1. februar på sandjord. NAER har tidligere henvist til netop disse regler ved tilretning af reglerne for genopdyrkning af udyrkede arealer jf. GLM-krav 4.1 (note 2). Ligeledes bør de undtagelser, der findes i regelsættet om reglerne for jordbearbejdning mellem høst og forårssåning, også implementeres i dette GLM-krav. Der henvises til § 34 i Bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2013/2014 og om plantedække.	<i>NaturErhvervstyrelsen ændrer fristen til 1. marts.</i> <i>NaturErhvervstyrelsen kan ikke imødekomme ønsket om frister svarende til gødningsbekendtgørelsens regler for jordbearbejdning mellem høst og forårssåning, da erosionshændelser som regel vil forekomme på vandmættede arealer i vinterhalvåret efter perioder med vedvarende regn eller ved tø og nedbør på frossen jord.</i> <i>Ligeledes kan NaturErhvervstyrelsen ikke imødekomme ønsket om samme undtagelser som i § 34 i Bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2013/2014 og om plantedække, da undtagelsen vil medføre en dyrkningspraksis der strider mod formålet med GLM-bekendtgørelsens § 8.</i>
--	---	--